

Szerkesztői iroda:

Belmagyar-utca végén (Máriaffy-ház), a hová a lap szellemi részét megillető közlemények czimzendők.

Az „Ellenzék” előfizetési díja:

Egész évre . . . 16 forint. | Negyedévre . . . 4 forint.
Félévre . . . 8 forint. | Egy hónapra . . . 1 fnt 50 kr.

Egyes szám ára 5 krajczár.

Megjelenik mindennap, kivéve a vasár- és ünnepnapokat.

Kéziratok nem adatnak vissza.

ELLENZÉK.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

Kiadó-hivatal:

Kolozsvárt, Belközép-utca 33-ik szám.

Egy négyszög ccentiméternyi tér ára 4 krajczár. Gyárosok, kereskedők és iparosok árkedvezményben részesülnek.

Reklám sora 1 forint.

Bélyeg-illeték minden hirdetés után 30 kr.

Hivatalos közlemények sora 5 forint.

Nyilttéri cikkek garmond sora után 30 kr. fizetendő.

Egy ominosus plakát.

(Két cikk.)

II.

Kolozsvár, decz. 1.

Mindenekelőtt jöjjünk tisztába két kérdéssel.

Először azzal: Ki jogosult valamely törvényt olykép magyarázni, hogy a magyarázatban foglalt rendelkezés törvényt pótló hatállyal bírjon?

Másodszor: A miniszterek határozatai egyáltalán tekinthetők-e és mikor ilyen joghatállyal bírnak?

Az első kérdésre ez a feleletünk: A törvényt illetékesen csak az a faktor magyarázhatja és értelmezheti olyképen, hogy ez törvénytől hatállyal bírjon: az, a ki azt a törvényt megalkotta, tehát maga a törvényhozás. Valamely nem egészen határozott és nem egészen világos törvényrendekezésnek közkötelező érvénnyel bíró tartalmat kizárólag a törvényhozás adhat.

Tisztelettel kérjük a főkapitány urtól: létezik-e magyar törvényhozásnak olyan rendelkezése, a mely azt tartalmazza, hogy az „ipari és gyári alkalmazottak betegsegélyezéséről” szóló törvényben foglalt azon kötelezettséget, mely szerint az illető vállalatok alkalmazottjaira, a kiket általában — bankhivatalnokoknak neveznek?

Ilyen rendelkezést a főkapitányság(?) nem tud felmutatni, mert hát ilyen egyáltalán nem létezik.

Már most ha nem hivatkozhatik ilyen törvényre, akkor minő jogon hívja fel a pénztintézeteket arra, hogy alkalmazottjaikat a betegsegélyző pénztárakba bejelentsék?

A főkapitányság abban az ominosus plakátban felemlít egy kereskedelmi miniszteri határozatot, a melyről azt állítja, hogy: *elvi jelentőségű.*

E pontnál térjünk át e cikkely elején feltett második kérdésre és kérjük a főkapitány urtól: mondja meg egész őszinteséggel: miért elvi jelentőségű az a miniszteri határozat?

Azért talán, mert belemagyaráz egy törvénybe olyan dolgot, a mi különben abban nem foglaltatik és a mi abba bele nem magyarázható?

No, ha ez a körülmény *elvi jelentőségét* kölcsönöz egy miniszteri határozatnak, akkor igaza van a főkapitányságnak.

Ámde a dolog nem így áll.

A minisztereknek a nézetei ily dolgokban épen csak anynyi joghatállyal bírnak, mint bárkinek a nézetei, a törvényt egyáltalán nem pótolhatják és közkötelező érvénnyel nem bírnak.

A ministerek a maguk hatáskörükben közkötelező érvénnyel csak abban az esetben határozhatnak, vagy rendelkezhetnek, a *mire őket valamely országos törvény kifejezetten feljogosítja.*

Kérjük a főkapitány urtól: hol van az a törvény, a mely a kereskedelmi minisztert feljogosítja arra, hogy az „ipari és gyári alkalmazottak betegsegélyezéséről” szóló törvény rendelkezéseit kiterjessze a — *pénztintézetekre?*

Nó ugy-e, hogy ilyen törvény nincs? Hát akkor ne beszéljen nekünk a főkapitányság *„elvi jelentőségű határozatról”* és ne akarjon egyebek közt a pénztintézetekre olyan kötelezettségeket áthárítani, a melyeknek teljesítésére azokat *országos törvény nem kötelezi.*

És máskor kissé óvatossággal bánjék el a törvényekre és elvi jelentőségű(?) miniszteri határozatokra való hivatkozással, mert rendezett jogállamban élő népek vagyunk, a kik meg tudjuk vonni a határvonalat a törvény és holmi plakátfélle közkötelező ereje között, s a mig feltétlen tisztelettel adózunk a törvénynek, ép oly kevés súlyt fektetünk a — plakátokra — főképen, a mikor ugy elszója magát azokon valaki, mint jelen esetben a tisztelt főkapitányság.(?)

Ugyanazok, a miket eddig elmondottunk szólnak a „*Kolozsvári kereskedő társulat betegsegélyző pénztárának*” is, a mennyiben ennek a pénztárnak az elnöksége a kolozsvári pénztintézetekhez a főkapitányság plakátján olvasható felhívással azonos tartalmu átiratot intézett azzal a külbaséggal, hogy ez utóbbi egyenesen fel is hívja a pénztintézeteket, hogy alkalmazottjaikat, nem a kerületi betegsegélyző, hanem a kereskedő társulat által alapított magán-egyesületi betegsegélyző pénztárba lépessék be.

Ennek a pénztárnak még a fentebb elmondottakon kívül bátrak vagyunk egész tisztelettel még a következő dolgokat megszívlelés végett elmondani.

A társulat átiratában többek közt arra hivatkozik, hogy az 1875 évi 37 és az 1884 évi 17. t. cikkben meghatározott feltételek mellett gyakorolható

üzletek, tehát, a melyek az iparhatóságnál bejelentendők és a melyek iparigazolványt tartoznak szerezni, — a maguk alkalmazottjaikat a betegsegélyző pénztárakba bejelenteni tartoznak.

Hát mi bátrak vagyunk arra utalni, hogy a részvénytársaságoknak, tehát a pénztintézeteknek az *üzlete nem ilyen természetű* és nem tartozik a fenn elsorolt feltételek szerint gyakorolható üzlet k közé, mert a pénztintézetek a megalakulásukkor nem tartoznak ipar igazolványt váltani és nem kötelesek üzleteiket az iparhatóságnál bejelenteni, mert tudvalevő dolog, hogy a pénztintézetek a részvényesek közgyűlésén megalakultak és czégeknek a kir. törvényszéknél (tehát nem iparhatóságnál) bejegyeztetik s ugyancsak az a forum vizsgálja át az alapszabályokat is.

A pénztintézetek tehát, mint ebből is kitűnik, nem tartoznak az *ipar* törvény rendelkezései alá és nem folytatnak olyan üzletet, melynek feltételei az *ipar* törvényben vannak meghatározva, tehát a betegsegélyző pénztárba való belépésre sem törvény, sem közhatalom által nem szoríthatók.

A kinek tetszik a dolog, az *önként* megteheti, hogy belépjen a segély pénztárba, de mikor ez a pénztár törvényben gyökerező kötelezettséget hangoztat, akkor már kénytelenek vagyunk óvat emelni e törekvés ellen, mint a mely nem találja alapjait az összeségre egyedül kötelező — országos törvényben.

Ugy tudjuk: így fogták fel e kérdést a kolozsvári összes pénztintézetek is s mi csak helyeselni tudjuk a maga tartását.

A delegáció.

Bécs, nov. 30.

A magyar delegáció Bécsben tartott ülésén elnöknek gróf Szapáry Gyulát, alelnöknek Szilágyi Dezsőt, jegyzőknek Münich Aurélt, Teleki Sándor és báró Rudnyánszky Józsefet választotta meg.

A delegáció tagjait kinosan érinti az újabb költségzaporulat és még a kormány-párt tagjai között is nagy megütközést keltett az a körülmény, hogy nemcsak a hadsereg tisztjei részesülnek nagy fizetésemelésben, hanem még a közös minisztériumok alkalmazottjai is nagyobb fizetésben részesülnek és pedig az osztrák tisztviselők fizetésének aránya szerint.

Az 1899. évre a közös költségvetés

164.378,382 forint, vagyis 328.756,764 kor. nyers szükségletet irányzott elő és így az 1900. évre előirányzott 337.347,501 korona kiadás 8.590,737 koronával mulja felül az 1899. évi előirányzatot. A kvóta szerint fe-dezendő szükséglet összege az 1899. évre 214.477,704 koronával volt előirányozva és így a jövő évre előirányzott 212.387,412 korona az 1899-ik évi tiszta szükséglettel szemben 2.080,272 koronával kisebb. Ennek oka abban rejlik, hogy a határvámjövédék bevételei 10.671,029 koronával többre irányoztattak elő az 1900. évre, mint 1899-re. A katonatisztek fizetésemelése 9.492,342 koronával, a legénységnek vacsorával való ellátása 1.477,788 korona több kiadást okoz.

A tiszta szükségletből Magyarországra az új 34-4 százalékos kvóta szerint 73.064.709 korona kiadás esik.

A katonatisztek fizetésjavítása.

A közös hadsereg szükségletében 9 millió 482 342 korona van felvéve a fizetésszabályozás által keletkezett többszükségletre. A hadügyminiszter ehhez a következő indokolást fűzi:

A hópénz élvezetében álló egyének anyagi helyzete az élelmi szükségletek folytonos drágulása által oly kedvezőtlen lett, hogy az évek óta tervezett fizetés-felemelésnek még továbbra való elodázása immár teljesen lehetetlen.

Azon általános elismert tényből kifolyólag, hogy a hópénz élvezetében álló katonai egyének fentartási viszonyait megfelelően javítani szükséges, nem tartja a hadvezetőség mulhatlanul szükségesnek ezen indítványát behatárolni megindokolni s csak azt bátorodik kiemelni, hogy a tervezett új hópénz magasságának megállapításánál csakis a nélkülözhetlent tartotta szem előtt.

A XI., X. és IX. rangosztályban (alacsonyabb illetékekben) állóknak eddig kijáró évi 240 korona fentartási járulék az új kimerített hópénz élvezetével megszűnik.

A hadügyminiszter az összehasonlítás kedvéért feltünteti az új és régi hópénz mennyiségét minden egyes rendfokozat részére.

Rendfokozat	Eddig	Új
	korona	
Tábornagy	21.000	24.000
Hadügyminiszter	20.000	20.000
Tábornagynagy (lovassági tábornok)	16.800	16.800
Altábornagy	12.600	14.016
Vezérőrnagy	8.400	11.400
Ezredes	6.000	7.200
Alezredes 1/4 magasabb illetékekkel	4.200	6.000
Alezredes 1/4 alacsonyabb illetékekkel	4.200	5.400
Örnagy	3.360	4.008
1. oszt. százados	2.400	3.000
2. oszt. százados	1.800	2.400
Főhadnagy	1.440	2.040
Hadnagy	1.200	1.680

Most hallom egy barátomtól, ki két eselédleányt kapott a székely szállítmányból, hogy mind a kettő készül — haza. Kérőld uton tudta meg, hogy ezek a leányok nem is azért jöttek, hogy itt hosszabb ideig szolgáljanak.

Azalatt a pár nap alatt, míg még nem voltak elszegődve, beköborolták Budapestet s most szerit ejtették, hogy lássák a királyt is, most már — mondták a házmesternének — láttuk a királyt, megyünk haza!

Nekem asszonyom, székely létemre, alig volt egy pár székely csalédem. Egyet, a ki a szüleimnél öt esztendőig lakott, felhoztam s két hónap mulva vissza is küldöttem. Kitapasztalta Pestet, nem volt maradása. Évek mulán megint felhoztunk egyet, ennek karácsony felé megfajult a lába, haza küldöttük s a szent ünnepeket és a farsangot — végigtáncolt.

Am nyár végén, mikor egész Budapest haza kerül a nyaralásból, mint azt, asszonyom, nagyon jól tudja, nagyon kapos a csaléd s bár ezerszer megfogadtuk, hogy: soha! soha! — székely leányt fogadtunk. A székely szállítmányból. Üde, fiatal leány. Mindenre vállalkozott. Persze semmihez sem értett. De hát az asszonyok sokat tűrnek, biztatják magukat, hogy majd a kezükhöz nevelik, kioktatják, a fő, hogy becsületes legyen. Egy hónap sem telt el belé, az eredmény egy székely nótá, mit Zsuzsi dada költött. Zsuzsi dada, ki szintén székely s a kit szintén ő a honvágy s csak a gyermek tartja itt, a kinek boldogja. Beszéljen helyettem a nótá, abból tán jobban megért engem asszonyom:

Budapesti rabkaszárnya de sárga,

Abba vagon Dénés Maris bezárva.

Be bizony, mert énekli poétás dadánk:

Dénés Maris mit gondoltál,

Mikor hazul elindultál?

A hadügyminiszter válasza.

A magyar delegáció a hadsereg 1899. évi szükségletének tárgyalása alkalmával több oly határozatot hozott, a melyekre vonatkozólag kimutatásokat, illetve jelentéseket kért a hadügyi kormánytól.

A közös hadügyminiszter ennek megfelelőleg kilenez pontban terjeszti elő válaszait, mellékelvén azokhoz a kellő táblázatos kimutatásokat.

Ezeket a válaszokat az alábbiakban ismertetjük:

I. A katonai akadémiákba pályázókról, felvettekről és az állományról szóló határozatnak megfelelőleg a hadügyminiszter táblázatos kimutatást tesz közzé, a melyből megtudjuk, hogy a két katonai akadémiába pályázott összesen 78, felvétellett 52; a pályázók közt magyar állami illetőségű volt 19, felvétellett közülök 10.

A lefolyt utolsó 6 év tapasztalata szerint a hadsereg tisztii állományának kiegészítésénél a katonai akadémiák 19-3%-kal, a hadapródiskolák 61%-kal, a tartalékos tisztek 19%-kal szerepelnek.

II. A magyar nyelv oktatásának eredményéről közölt kimutatás szerint az 1897—98-iki tanév végén volt mindössen 2290 növendék a katonai nevelő- és képzőintézetekben. A magyar nyelv oktatásában részvett 1334 és pedig a birodalmi tanácsban képviselt országokhoz tartozó 697, magyarországi 637, a magyar nyelvből jeles osztályzatot nyert 317, igen jót 353, jót 316, kielégítőt 329, elégtelent 9, rosszat 8.

III. A katonai intézetek fizetéses helyeire folyamodott összesen 127, ebből magyar 32; engedélyt nyert 77, ebből magyar 19.

IV. A hadsereg elhelyezésében történt változásokról a hadügyminiszter szövebelileg fogja megadni a felvilágosításokat.

V. A pótlóvak beszerzéséről szóló kimutatásból megtudjuk, hogy a hadügyminiszter 1896-ban összesen 10.052 darabot vásárolt és pedig közvetítők mellőzésével 3.000 darabot = 20%, vagyis 1218-czal kevesebbet, mint tavaly.

A lópótlók közvetlen a tenyésztőktől való bevásárlása az előbbi magasságot e nem érthette, mivel a magy. kir. földmívelésügyi minisztérium indítványa folytán, a minden év tavaszán és őszén Magyarországon megtartott pótlóvásárok felhagyattak.

A pótlóvaszó-bizottságok azonban utatutasítva vannak, hogy a közvetlen bevásárlást lehetőleg mozdítsák elő.

Az 1898. évben közvetlenül a tenyésztőktől és pótlóvásárokon beszerzett 3000 pótló között a csapatok jelentései szerint 844 darab, azaz 28 1%, igen jó, 1735 darab azaz 57-9% jó, 387 darab, azaz 13-6% középszerű és 12 darab, azaz 0-4% kifogásolt volt.

VI. A katonai orvosnövendékek ösztöndíjainak megosztásáról tabelláris kimutatást közöl a hadügyminiszter, melyből megtudjuk, hogy az 1898. április elsejétől 1899. április végéig ösztöndíj engedélyezésére folyamodott 113, ezek közül ösztöndíjat nyert 86, összesen kilépett, az ösztöndíjasok közül 72, ösz-

En egyebet nem gondoltam,

Csak a kasszát kinyitottam.

Poétás dadánk szomorú nótáját nem azért közlöm önnek, asszonyom, hogy elvegyem a kedvét a székely leányoktól. Dénés Maris fiatal falusi ártatlanság, valószínű, hogy először lopott Budapesten és utójára.

Mindenesetre, csinos rekord: alig három hét után kinyitani a Wertheim-kasszát. Mert nevezetes dolog — s ebben a rendőrség is igazat ad nekem, — hogy a legtöbb lopást a fiatal leányok, a falusi ártatlanságok követik el. A régi csaléd tudja jól, hogy már a gyanyu is mi tenger kellemetlenséget zudít a fejére, az alkalom is ritkábban teszi tollavá. Ellenben a tapaszkodatlanság rendszerint csak alkalom kell, rögtön elszédül. Dénés Maris csak azért jött Budapestre, hogy lássa Budapestet s egy pár hónap mulva eldicsekedhessék, hogy mi csudadozgat látott s hátha még könnyű szerrel hozzá is jut egy pár darab csillogó ékszerhez?

Valóban asszonyom, azoknak, kik a népek sorsát intézik s nevezetesen a székely népet, arra kellene törekedniök, hogy a székely nép otthon szerezzék meg az ő mindennapi kenyerét. Ide hiába hozzák, itt hiába akarják boldogítani, az eredmény az lesz, hogy külsőnösen kiábrándulunk egymásból. A székely csaléd becsületes, munkás, kitartó, de — otthon. Itt már a honvágy miatt sincs maradása. Nem tud gyökeret verni. Én magam is csak kénytelenségből élek itt. Mi visz haza minduntalan: ha nem a honvágy? Ez így van, e fölött hiába való minden okoskodás. Tudom én jól, hogy ez korlátoltság. De e korlátoltságban, a szülőföldnek ebben az erős szeretetében, ahol a sovány földből való nagy, erős ragaszkodásban nemzeti kincs rejlik, hadd ragaszkodjék a nép az ő földjéhez s ne azzal orvosoljuk nyomorúságát, hogy a Kánaán földjére csalogassuk,

AZ „ELLENZÉK” TÁRCZÁJA.

1899. Deczember 1.

Levél a székely leányokról.

Írta: Benedek Elek.

Ön, asszonyom, hozzám fordul tanácsért, hogy hozasson-e a Székelyföldről leánycselédet? Olvasta az újságokban, hogy Budapestre s az ország több városába csapatosan szállítják a székely leányokat: ön is kedvet kapott rájuk, jóllehet nem állíthatja, hogy mostani cselédai különösen rosszak volnának. Hosszas tapasztalat mondatja önnek, hogy az u. n. pesti cselédlekek is „kijöhet” az asszony, ha különösen némi koncessziókat tesznek egymásnak. Fiatal asszony korában majd minden héten kidobott egy cselédet, később beletörődött s ma oly cselédnek szolgálnak önnek egy pár esztendőig, a kiket asszonyosága kezdetén egy hétig sem tudott megtérni a házában. De jobb a rossznál a kevésbé rossz, meg aztán honleányi kötelezetést vél teljesíteni. Ha bár egy székely leányt is megment Oláhországtól, vagyis: az erkölcsi elzúllástól.

Az ön levele, asszonyom, épen kapóra jött nekem, mert most jövőre a Székelyföldről, hol a hány ur háznál megfordultam, mindenütt nagy a bosszuság a székely leányoknál Budapestre való szállítása miatt. A dolog ugy áll, asszonyom, hogy eddig csak Oláhországba tudták a székely leányokat, még pedig többnyire olyanok, kiknek nem izlett a tisztességes szolgálat otthon, most meg tudnak Oláhországba is s ki „nagy Magyarországra” is, különösen Budapestre. Tudódnak nagy számmal olyan leányok, kiknek jórésze valóképen nem is szorul cselédletre s ha szorul, megtalálják otthon is munkája illő bérét, — tudódnak, mert meg-

vesztetgeti az otthoninál mindenesetre nagyobb bér és a mi legnevezetesebb: csábítja őket Budapest, ez a mesebeli csudaszép város.

Alig hiszi el nekem, asszonyom, de a valóság ez: a székely leányt nem a nyomorúság hajtja Budapestre, hanem a vágy — látni Budapestet, melyről annyit regéltek nekik Budapestben megfordult falusi emberek. A székelyföldi őr családok körében méltán nagy a bosszuság a székely leányok ellátása miatt, mert a mióta ez az akció megindult, a rendszerint esztendőre szegődött cselédok viselkedése türhetetlen, kidobhatják magukat, csak, hogy Budapestet könnyű szorrel megláthassák, tisztességes cselédet már alig lehet találni s azok a jobb módú gazdaleányok, kik nem annyira a bérért szegődtek el egy-egy urházhöz, hanem hogy ott csinosságot, házirendet s miegyebet tanuljanak: most mind Budapestre vágódnak. Ott egy hónapra szegődik el — gondolja magában — ha nem tetszik a ház s meglátta Budapestet, felmond s haza zónázik. Alig egy hónapig volt Budapestben, nagy csalódás éri. Budapestből nem látott többet, csak azt a néhány utcát, a melyen a vasutól a gazdája házáig jutott.

Az, a mi nélkül ma a „pesti cseléd” egy hétig sem laknék el, a konyhában az a kis sárgarézcsep, a melyet csak meg kell csavarintani, csorog belőle a víz — a székely leányt lehangelja, kiábrándítja. Első nap megcsudálja (Jézusom! a harmadik emeletre fejlő a víz!). második nap már nyugtalanítja, hogy itt nem kútból hordják a vizet, mint — Brassóban. Az az élet. Napokint háromszor-négyszer sétálnak el a közutakhoz, csapatosan állják körül férfi és leánycselédke, mind egy hazából egy vidékről, talán épen egy faluból valók. Odavetődik egy-egy baka, huszár is — falujabéli. Otthon veti fel a mérget az asszonyt, őt meg ezalatt szívük szerint kibészélik magokat, sorba ve-

szik a hazai dolgokat, újságokat, számolgatják az időt, hány hét még karácsonyig. Akkor hazamennek, végig táncolják a szent ünnepeket, aztán ki vissza jó, otthon marad. De Budapestben nincsenek kutak!

A mint megérkezik, kalitkába kerül. Minden második vasárnap délután van kimenője. Elműlik nap, hogy még a szomszéd fűszereshez sem küldik. Mi más volt az ő álma. Ma itt, holnap ott sétál, meg-megáll azok előtt a mesebeli paloták előtt, végigcsudál mindent s aztán — hazamegy. Haza a falujába.

Mert tudnia kell asszonyom, hogy nincs a világon nép, melyben erősebb volna a honvágy, mint a székelyben. Volt arra már eset, hogy székely munkásokat nagybörű csapatokba kiszállítottak „Magyarországra” s alig egy pár hétig nem volt maradásuk, a mint néhány forintot szereztek, faképnel hagyták a munkaadót, mentek haza.

A bukovinai székelyek telepítése sem azért nem sikerült csupán, mert szerencsétlenül választották meg a helyet. Telepítéskor Kánaán földjére, onnan is visszaszállgázóknak Bukovinába, mivelhogy ott születtek. Pedig ennél szomorubb, sivárabb földet nem igen láttam. És nyomorúságot sem nagyobb, mint Bukovinában, az ott lakó székelyek között. Husvét ünnepeén jártam köztük s a legtöbb háznál nem hogy kalács, de még száraz kenyér sem volt. Át a koldusnak is van kalácsa sátoros ünnepen. Nekünk rosszul esik hallani, de ugy van, a bukovinai székelynek, annak a ki ott született, Bukovina a hazája, az az édes anyaföld, hova visszahív a szíve s ki hinné, hogy egy csángólegény, ki szintén letelepült Pancsova vidékén, szomorú nótát küldött hozzám, melyben azon kesereg, hogy ő a Duna s a Tisza mentén bolyong nagy szívbeli bánattal s a szellő még csak hirt sem hoz az ő édes szülőtte földjéről, Bukovinából.

tündj élvezetében maradt a régebbiekkel együtt 142.

VI. A magyar iparnak a hadi felszerelés ellátásával való igénybevételei illetőleg a hadügyminiszter válasza ez:

A cs. és kir. hadsereg ruházati és felszerelési tárgyainak szállításánál a magyar ipar számára fentartott rész a jövőre is annak fog juttatni. Hogyha pedig a magyar kisipar a neki szánt részt valamikor igénybe nem venné, akkor ezen rész, a különböző gyárak lehető tekintetbevételével, szintén a magyar iparnak fog átengedtetni.

VIII. Az egyéves önkéntesekről hattáblázatos kimutatást közöl a hadügyminiszter. A kimutatások főbb adatai a következők: 1897—98-ban összesen 5466 önkéntes volt a monarchiában, közöttük 2163 magyar. Tartalékos tisztviszgará bocsátatott 3573, közöttük 1436 magyar. A vizsgánál megjelent 3541. (1419 magyar. Megfelelt a katonai állományban 687 (333 magyar.) megbukott 105, a katonai élelmezési kárnál megfelelt 174 (43 magyar) a számvérvőégi kárnál 8 (4 magyar). Az utólagos vizsgán megjelent 34, megfelelt 11, megbukott 21.

Második évi tényleges szolgálatra köteleztetett 227 (107 magyar), megfelelt a tiszti vizsgálaton 43 (17 magyar), megbukott 30 (10 magyar).

Tartalékos segédorvos lett 335 (107 magyar), gyógyszerész 56 (21 magyar) és 36 állatgyógyász (12 magyar).

IX. A műegyetemi hallgatók részére szánt ösztöndíjak megoszlása volt:

Ösztöndíjban részesült 1898—99-ben 7 osztrák, 2 magyar, összesen 9; ezek közül az előbbieknél egy 500 fros, a többi 300 forintos ösztöndíjban, az utóbbiak közül egy 1000 fros, a többi 300 fros ösztöndíjban. A hallgatók a bécsi, gráci és prágai műegyetemről valók. A budapesti műegyetem hallgatói közül ösztöndíjra eddig csak egy pályázott, az is a tanári kar által méltatlannak találtatott.

Két intézet.

Pár héttel ezelőtt hazarészünk északnyugati részéből a délkeleti felébe jöttem, hol a szélesség lábát erősen megvelve, küzd fentartásáért s egyben a magyar nemzeti állam épégedért. Mihelyt körül tekinthettem, felkerestem két kiváló intézetet: a háromszék vármegyei árva-fiu-szeretetházát és a Mikó-kollegiumot. Amaz új volt előttem, a kollegiumot ismertem 1887-től, mikor a Székelyföldet gyalon bejártam. Mindkét intézet meglepett, gyönyörűséggel töltött el s közintézeink virágzásáért rajongó lelkemet felémelte; mert intézményeink minőség, ereje és irányától függ, nemcsak azokból kikerült növendékeink sorsa, hanem amaz ezek és ezek boldogulása is, kiket majd jövő nemzedékünk vezet, tanít, itél.

E két intézet azt a benyomást teszi a szemlélőre, hogy bennük a magyar társadalomnak arra való, derék emberek neveltetnek. Rend, tisztaság, szorgalmas tanulás, engedelmesség között találtam ez intézetek növendékeit s ily vezetés, nevelés mellett biztos remény lehet, hogy az életbe kilépve is, az annyira szükséges rendet, tisztaságot, folytonos tanulást, engedelmisséget fogják szem előtt tartani.

A s-szentgyörgyi árva-fiu-szeretetház 1898-ban létesült, fennállását és költségei fedezését biztosítják: „1% os megvelei pótdó”, a „Háromszék vármegyei takarékpénztár” 10.000 fros alapítványa. Potsa József főispán 1000 fros, Horn Dávid bpesti lakos 2000 fros, a háromszék megyei tanácsa 1000 fros, Hollaky Attila és Földes Bálint 100—100 fros alapítványa.

Ezeket kívül 1898-tól 1896-ig még következő adományok folytak be:

Bartha Károlyné 50 fros, Benke Gyula 40 fros, Erdővidéki takarékpénztár 1000 fros, Groedel Armin 1000 fros, Gyárfás Károlyné 40 fros, Háromszék megyei gyámpénztár alap 18.900 fros, Háromszék nők 1000 fros, Háromszék megyei mérnöki örszejejevetel 81 fros 92 kr, Kovács Gézané 50 fros, Magyar Kázmérné 40 fros, Málnási Antalné 100 fros, Nagy Károly örökösei 50 fros, N. N. 100 fros, Sándor József orsz. gyűl. képviselő 1000 fros, Szivák Imre, Bessenyi Ferencz, Neumann Armin 40 fros, Weiss Berthold 40 fros, Vén Mihály ref. pap és neje 40 fros. Erdemes lenne a különböző címeken adományozók neveit feljuttatni; mily jó cselekedetekre buzdító példa lenne az a tény, hogy önkéntes adományokból alig tíz év alatt 57.597 fros 4 kr, jött be s ez idő alatt a megye közönsége is 1%, pótdó utján 36.000 frosot fizetett ezen emberbaráti czélra.

Reggel 9 óra volt, mikor az intézetet feleségem és egy tanító ismerőssémmel felkerestem; gazdasági és kertészeti foglalkozás volt. Javában folyt a munka az igazgató felügyelete mellett, kisebb nagyobb székely fiuk eleven ügyességgel forgatták asókat, kapákat, gereblyéket; köszöntésünkre felemeltek fejüket illedelmesen, „Isten hozta”-val fogadtak, folytatták aztán munkáikat, vidámság, élet látszott mindenik arcán. Bejártuk a 7 holdnyi területet, melyet a cultura ép oly széppé varázsol, mint a világba kidobott árva-gyermekeket, a mily kedvessé tette a mevelődés. Cultura és mevelődés látszik itt; vajha a magyar földön s magyar gyermekek mindenütt így látszanék!...

Aztán az épületet, benszátást s berendezését tekintettük meg. Nemes módorban épült, egyszerű, nagyon csinos lak ez, tágas ebédő és hálószobával, tanteremmel.

Mindenütt rend és tisztaság van, ép úgy, mint künn a kertben, konyha, kamara, mintául szolgálhat minden háztájra nézve. Elvezet végig menni az izkszel elrendezett vetemény sorok, csoportok, elrakott almák s élelmi szerek között.

Az imaterem hangulat kelte, kedves hely, a kérszemre felmutatott, a derék igazgató által írt imák mély vallásos érzésre vallanak.

A gazdasági épület szerény, de elégséges az intézet összes személyzetét tejjel ellátó, jó karban levő tehének befogadására.

Kertben és lakásban minden munkát a gyermekek végeznek s az egész intézetről szerzett tapasztalatom az, hogy kitűnő vezetés alatt áll Sipos Samu igazgató s feleségével élén. E tekintetben megnyugtathatja az intézet barátjait a kiváló nevelői érzékre valló nyilatkozat, melyet millenáris jelentésében az igazgató tesz: „Isten szeretetét és félelmét, mi nem arról bíráljuk meg, hogy az előirt vállaltan anyagot kitűnően, vagy elégségesen tudja, hanem, hogy tettében nyilatkozik-e meg a vallás erkölcsi oktatás alapján moritett hit? Isten nevét hiában nem veszik fel, trágár beszédért, Istenkáromlásért egész éven át egyetlen fegyelmi eljárás nem vált szükségessé, Isten nevével kelnek, Isten nevével térnek nyugalomra: az elvett és élvezett jókért első gondjuk Istennek hálát, dicséretet mondani. — Szülőik helyett tisztelik nevelőiket, jölte-vöiket, rosszra egymást nem csábítják, nem irigyeik, szerények, alázatosak, a nagyobbak a kisebbeket gyámoltják, veszekedés, verekedés, czivakodás miatt büntetve egy sem volt, évelődnék egymással, pajzánkodnak, de önmaguk közt is kibékülnek.

Ételben nem válogatosak; ha étellelvo-nással büntetletnek, zugolódás nélkül fogadják.

A gondozásukra bizott állatokat hűségen ápolják, azokhoz nem kegyetlenek, a növények szeretetét, kíméletét, gondozását pedig bizonyítja, hogy a szabad udvartéren elhelyezett növények sokasága sűrűtlenül virul és fejlődik. — Legnagyobb örömmel és meg-

elégedéssel jelenthetem mindenk felé azt, hogy fejlettebb növendékeinknél a munkaszeretet észlelhető. — Főtörökvesünk munka alatt ismeretükük bővítése mellett a kedélyt is fejleszteti. Önmagukra is ma már élénk beszélgetést folytatnak, nevetgélnek, énekelnek, az ily munkás nem fárad úgy meg, munkájának kétszeres az eredménye.

En kizárólagosan a foglalkozásoknak és szabad idő alatt megengedett gyermekieség megnyilatkozásának tulajdonítom, hogy növendékeink nem boszusak, nem szeszélyesek, nem rendetlenek, míg a családi életben is, hol foglalkozási köre nincs a gyermeknek, míg tul a csendben vannak, illetve illedelmesen kell viseljük magukat: nem boldogok a gyermekek, hanem szeszélyesek, daczosak, makacsok és zsarnokok szülőikkel szemben. — A derék igazgató e nevelési elve tapasztalatom szerint a gyakorlatban is keresztül van vize s így remélhető, hogy a háromszék vármegyei árva-fiu-szeretetház évről-évre néhány jórával fut ad a társadalomnak.

Vajha minden megyében így fel lenne karolva az árvák sorsa!

A Mikó-kollegiumról s főleg internátusáról szerzett tapasztalatomról más czikkben számolok be. Darányi miniszternek a szeretházra vonatkozó közelebbi intézkedései, melyeket lapunk közölt, indította arra, hogy a szeretházról szerzett tapasztalataimat előbb közöljem.

Ineze Lajos,
nagy-boronyói ref. lelkész.

Egyleti élet.

Az Országos Középiskolai Tanáregyesület Kolozsvári Köre III. Felolvasó Ülést 1899. december hó 2-án szombaton d. u. fél 7 órakor tartja meg a rom. kath. főgimnázium díszterében. tárgyak: 1. Titkár jelentése. 1. Bournáz János felolvasása: A gömbtűkör képzetének egyszerűsítéséről 3. Az Ungvári Kör indítványa. Elődjia Kiss Sándor. 4. Az Eperjesi Kör indítványa az állami tanárok anyagi helyzetének javítása ügyében. Előadó Dnkta Mártonfi Lajos. 5. Esetleges indítványok. Gyűlés után áldomás a Központi szalóban. Dr. Márki Sándor elnök, Dr. Gál Kelemen titkár.

SZÍNHÁZ.

Csongor és Tünde. A tegnapi estét Vörösmarty emlékének szentelte a színház. Sokan nem voltak. Ez érthető is. A közönség bár szívesen áldoz a nagy költők emlékének, a szerint megy a színházba: vajjon mit várhat az előadástól? Ugy látszik, a tegnapi előadástól nem várt sokat s e miatt volt kevés publikum. A helyes színházvezetés titka épen abban rejlik, hogy ilyen előadások iránt is tudjon érdeklődést kelteni. Ez azonban csak úgy lehetséges, ha a közönségben előre megvan a bizalom az előadás iránt. Bizalom pedig csak akkor van, ha a társulat föltétlenül jó s a közönség már előre elképzei magának, hogy ezt vagy azt a szerepet milyen jól fogja játszani ez vagy az a színész; s ha előre meg van győződve, hogy jó előadást lát. Mert szép ugyan a kegyelet, de drága a pénz — így gondolkozik a publikum. Vajjon a kegyeletnek áldozok-e akkor, ha a nagy poeta kitűnő művét győnő előadásban nézem meg? És tagadhatlan, hogy ebben a gondolkodásban nem valami józanság. Ez a pár reflexzió csak általános; csak egy öletszerűleg vetettük papírra. Csak azért, hogy okuljon belőle a színház. Mert

És az kiáltás nélkül esett le, arezal lefelé. — Most már eleresztess? — mondá a férj mogorva hangon. Hogy egy beteges asszony félelme itt tartson, mikor a hajó veszedelmeben van! Menj vissza a kabinodba, míg valakit hozzád tudok küldeni.

Felelmelte a karjába, oly könnyen, mint ha egy toll lett volna és sietségében a kabin divánjára majdnem lökte, aztán ismét kirohant, bezárta az ajtót és a kulcsot a zsebjébe totte.

Sokkal inkább meg voltam lepetve és rémülve, hogy beleavatkozzam, de most előre rohantam. Megvallom, hogy az impulsusom az volt, hogy a kapitányt torkon ragadjam és a háborgó tengerbe dobjam. Utánna rohantam, felfogadva magamban, hogy azért a gyáva ütést az életével fog fizetni, mert, a haragtól és szánalomtól olyan voltam, mint egy örlött; de, midőn a legfelső lépcsőre érkeztem, a hajó hirtelen egy erős lökést kapott és én fövel lefele ismét leestem, a homlokomat olyan erővel ütve a legalsó lépcsőbe, hogy elveszítettem az öntudatomat és ott maradtam, míg kora hajnalban valamelyik tengerész megtalált és a kabinomba vitt.

Nappali világosság volt, midőn felébredtem.

Felébredtem, hogy arra a rémült arcra, a ragaszkodó karokra és a kegyetlen ütésre emlékezzem, felébredtem, hogy a napot fényesen ragyogni, a háborgó hullámokat lecsendesedve és a tengert aranyos fényben uszni és a viharnek minden nyomát eltűnve lássam.

Az egyedüli dolog, a mi megmaradt, egy emlék volt, mi borzalommal töltött el.

A gyáva, megütötte őt, egy dühös ütőssel leütötte azt, a ki rajta csüggött, a bal-

ha több bizalom lett volna a tegnapi előadás iránt, nagyobb publikum jött volna a színházba s így nagyobb publikum győződött volna meg, hogy az előadás jobb volt, mint a milyenre számított. Mi magunk minden hiányosság mellett élveztük az előadást, mert Tompa elég jó Csongor és Hatula is elég jó Tünde volt, ha elődeik jobbais voltak. Tur-chányi kedves Irma és Leővey józú Balga volt. Jó volt Vágó (Tudós) s jó volt Bihari (Fejedelem) is, csak tulzása ne ragadtatná magát. Az éj királyoójét Fáy Szeréna játszta, ki Vörösmarty verseit olyan ragyogó dicsőíval szavalta, a hogy szavalni a magyar szinpad egyetlen jelese sem tud. A kalmár előtt egy nőt vittek a menethen. Kardalosnő, de tartásában annyai előkelőség, grácia volt, hogy gyönyörködünk benne. Nevét is kiírnók; de nem tudjuk. A díszletek régi és kipróbált agg díszletek voltak. Hát hiszen jó, nem kifogásul hozzuk fel. De azt már nem tudjuk megbocsátani, hogy egy jelenetben fényes nappal hold sütött és csillagok ragyogtak.

(b. á.)

Oththon. Érdekes estéje lesz közelebb a kolozsvári Nemzeti Színháznak. Ezt nem hivatalos kommuniké mondja, hanem mi mondjuk. Sudermann rég nem adott darabját, az Oththont eleveníti fel a színház. Az Oththon Magdájá híres szerepe. Dusenek is, kinek műsorán Casa paterna czímen szerepel; de híres szerepe Jászai Marinak is, ki ebben egyik legnagyobb sikerét aratta. Láttá tőle a kolozsvári publikum is. A darabot most Fáy Szeréna asszony kedveért előadják, ki Magdát még sohasem játszta. A kolozsvári színház kitűnő tragikája, ki igazán rátermett erre a szerepre, hetek óta legnagyobb ambícióval készül Magda szerepére, melyre különben fényes toaletteteket is csináltatott (a mi az előkelő hölgyvilágot szintén érdekelni szokta s ezért irjuk ki). Schwartz ezredes szerepét, melyet eddig E. Kovács Gyula játszott, Szentgyörgyi vette át. A darabot valószínűleg jövő héten tűzik műsorra.

Városi közgyűlés.

Kolozsvár, decz. 1.

Tegnap délután már pont 3 órakor zsufolásig megtelt a városháza közgyűlési terme bizottsági tagokkal, mert ekkor vette kezdetét a választás a községi bírói, fertálykapitányi s egy adótisztai állásra.

Béldi Ákos gróf főispán megnyitván az ülést, bejelentette a kandidáló bizottság ajánlatát s kitzítte a választást.

A szavazatszedő bizottság elnökét felkérte Sándor Józsefet, tagjait pedig dr. Várady Aurélt és Szekula Ákost.

Erre a polgármesteri szobában megkezdődött nagy érdeklődés mellett a szavazatok beadása.

Fél ötre járt az idő, midőn a szavazatok kiszedése befejeztetett s Sándor József mint elnök bejelentette a következő eredményt:

Beadatott összesen 96 szavazat, ebből a községbírói állásra Sebesi Samu kapott 59, Jelen József 25 szavazatot. A többi szavazat Orbán Géza és Péter Ferencz között osztott meg.

Az adótisztai állásra Hantz Pál választott meg 86 szavazattal.

A fertálykapitányi állásra Gombos Károly kapott 28, Laufer Vilmos 28 és Ferencz András 28 szavazatot.

Béldi főispán e jelentés tudomásul vétele után konstátálja, hogy községi bírónak Sebesi Samu, adótisztnek Hantz Pál lettek megválasztva. A fertálykapitányi állásra, mivel a szavazatok száma egyenlő volt, új szavazást rendelt el.

A szavazás tartama alatt a közgyűlés tovább tárgyalta a tárgysorozat pontjait, meg lehetős lanyha érdeklődés mellett.

A Mátyás királyház felhasználása kérdésében Kossa Elemér referálta a szakosztály és tanács azon javaslatát, hogy az EKE néprajzi tárgyainak elhelyezésére adassék át. Szabó Sámuel ellene van az átadásnak mindaddig, míg az épület restaurálása teljesen be nem fejeztetik. Másfelől igen megfontolandónak tartja, hogy akkor, midőn a város igen sok hivatalért drágán bérelt helyiségeket kénytelen igénybe venni, vajjon nem volna-e gazdaságosabb a Mátyás házban egy pár hivatal elhelyezni?

Többek hozzá szólása után a közgyűlés elfogadta a szakbizottság és a tanács javaslatát.

Következett a millenáris irodalmi pályamunkák bírói bizottságának a jelentése, a melyet az előadó egyszerűen tudomásul venni kért.

Boros György, mielőtt a közgyűlés napirendre térne felette, hallani akarja az alapító levél szövegét s a jelentés azon részét, mely az „irodalmi színvonal”-ról szól.

Főispán elrendeli azoknak felolvasását, mire Boros György kijelenti, hogy a hallottak után tudomásul veszi a jelentést.

Magyary Mihály közbeszól, hogy „sajnálatala.”

Szamosi urat, a bírói bizottság egyik tagját e közbeszólás annyira kihozta a sodrából, hogy hirtelen felugrott s tiltakozott kézzel lábbal e közbeszólás ellen, egy a bírái bizottság, mint a pályázók nevében.

Pedig e kirohanás semmi szükség nem volt a tanár ur részéről, mert mint Magyar később személyes kérdésben kijelentette, közbeszólását sem a bírói-bizottság tagjaira, sem a pályázókra nem értette, hanem igenis vonatkoztatta a pályázat eredményére, a mely, mióta köztudomásu lett, nemcsak az irodalmi körökben, hanem a nagy közönség körében is nem épen a leghízelgőbb megjegyzésekre adott alkalmat.

Sőt még az sem bántotta volna Szamosi urat, ha a bírói-bizottság jelentését teszik beható kritika tárgyává a közgyűlésen, mert arra, annak a testületnek, mely a pályadíjat kitűzte, határozott jussa van.

És akkor, bizony nem tudjuk, minő kritikát mondott volna a törvényhatósági bizottság a jelentésről, ha pld. csak ezt az egy verset olvasták volna fel a millenáris díjjal megkoszorúzott író műveiből:

Bodza.

Egykor nagyon becsültelek,
Csövedért kerestelek.
A gyöngyönye idején
Veled nagyokat löttem én.

De voltak ügyesebb fiúk,
Kiké lón a győzői pukk!

a szegény ladyt sirni és a félelemtől kiáltani hallotta és úgy kiáltani, mintha iszonyu fájdalomban lett volna.

— Madam, mondá a kapitány az én feleségemnek nincs esze, nincs bátorsága, nincs önuralma. Én nem tehetek róla, ha a feleségem olyan gyáva, hogy még akkor is kiabál, mint egy gyermek, midőn a szél fu. — Megkellett volna neki engedni, hogy az én kabinomba jöjjön, vagy legalább felszólíthatott volna őn valakit, a ki jó és szíves lett volna hozzá, hogy legyen vele.

— Kegyed azt akarja értesemre adni, hogy én nem vagyok jó hozzá? kérdé a kapitány. Nem volna valódi szívség olyan boldonságot bárkiben partfogolni, a mi egy hülyének is szégyenére válna.

— Már többször mondtam és most is-mételem, válaszolá Chaplinné, hogy az ön felesége a tengertől való rettenetes félelemtől nem tehet és azt nem fekezheti és kényszeríteni reá, hogy azt tegye, majdnem gyilkosság.

Madam, kegyed nagyon őszinte, mondá a kapitány, dühölt elárgult arczeal.

— En az igazgató szeretem kimondani, volt a válasz. Hol van Hardrossné? folytatta és engem megátva, azt mondá, jó reggelt, sir Gordon. Nyujtsa a karját és mi megtalálunk ötet.

A kapitány kabinjának az ajtajához mentünk, én kint maradtam, míg Chaplinné bement. Ő és a kapitány felesége együtt jöttek ki. Elsinto alig merem a szegény szerencsétlen asszony arczára nézni. Midőn azt tettem, arca halvány volt és nyugodt, fáradt kifejezéssel a szemek körül. Hallgatva szorítottunk kezét. Tudtam, hogy nem mert a hangjának bizni, hogy velem beszéljen.

(Folytatása következik)

Lauri.

A Hilary szerzőjétől.

Fordította: Amica.

V.

(Folytatás.)

(10)

A villámlás folytonos volt, a tenger semmihez sem hasonlított jobban, mint a sustorgó tentához; hogy a jelenet borzalmat növeljék, a jó hajó bordái recsegetek. Bármily erős és bátor voltam ideges kezdetem lenni. E pillanatban a kapitány kabinjának az ajtaja megnyílt és egy olyan arez nézett ki a viharra, melyet sohasem fogok elfelejteni. A Lauri areza volt, még a balánál is fehérebb volt az iszonyu félelemtől. Sötét szemei kitágultak, ajkai vonaglottak, kis kezei a félelem öröngésében vorték a levegőt. Hangja a vihar felett rettenetes sikoltásban emelkedett.

— Erik, Erik, a hajó süllyed! Erik, Erik, mi a tengerbe vesszünk!

Láttam őt és hallottam és mégis kénytelen voltam tehetetlenül állani. Éppen most nem merem segítségére menni. Valaki a kapitány keresésére kellett, hogy menjen, mert néhány perc múlva nagy sietséggel jött le és a felesége félelmének az örülségére türelmetlen megvetéssel nézett.

— Mi a baj? Lauri, mire van szükséged? — kiáltá.

A felesége felnézett reá, — a rémületnek sohasem láttam olyan hü képét — hozzásimult, a férje karjaiba kapaszkodott, a nyakát fogta. A félelem őrlötté tette.

— Erik, mi a vízbe halunk! — kiáltá. Oh, Istenem, én felek! A hajó süllyed!

— Minő ostobaság! — kiáltá a férje türelmetlen káromkodással. Te megbolondultál, — engedj el. Ne légy ilyen gyáva!

A villám fénye körülük játszott, megmutatva a feleség kísérteties fehér arcát és a férj sötét, mogorva vonásait.

— Ez képtelenség! — mondá, igyekezve a felesége kezét lerázni. Menj és fekdj le. Valamelyik asszonyt hozzád küldöm. Hála az égnek, hogy nincsen a hajón még egy másik ilyen esztelen teremtés, a milyen te vagy!

Éppen ekkor a hajó egy hatalmas lökést kapott. Lauri hangosan kiáltott; tökéletes őrlött volt a félelemtől.

— Eressz el! — kiáltá a férje. A földéleten szükség van reám!

A felesége még csak nem is hallotta.

— A hajó süllyed! kiáltá. A hajó süllyed! végünk van!

A vihar zugása felett hallani lehetett a főtiszt hangját a kapitány után kiáltani.

— Eresszel, — ismétlé a férj, vedd le rólam a kezidet!

De az asszony a félelem parokszizmusában még erősebben fogódzott bele.

— Eressz el! — parancsolá a férj ismét — és megrázkodtam a hangjától. — És a szegény ijedt asszony még erősebben fogta.

A villám sárga fényénél láttam a kapitány haragtól égő arczeit. Egy iszonyu káromkodással felelmelte a kezét és összeszorított öklével a feleségére ütött.

Babérukat irigylém,
Mily cső! miért nem én lelem.

Most élnék még egykoruk
És most is csak puffantanak,
Hogy bámul rá a nagyvilág,
De én nevetlek boldag.

(Lásd: „Merengés” Irtá: dr. Nagy Mór. Kilenzedik m. 96-ik lap.)

Merünk fogadást ajánlani dr. Szamosi urnak, hogy a közgyűlés, ha csak ezt az egy verset is hallja, bizonyára nem Nagy Mórícznak ítélte volna oda a pályadíjat.

Erről különben még beszélünk máskor, mert a doktor ur tegnapi felszólalásával provokálva vagyunk rá.

A közgyűlés következő tárgyait Szabó Gyula tanácsos referálta, teljesen üres padok előtt, mert a választás újra lefoglalta a bizottsági tagokat.

Nagy korteskedés után Lauffer József lett fertály kapitánynak megválasztva.

A közgyűlés még ma is foly tovább.

MINDENFÉLE.

Kolozsvár, december 1.

— A Berde-pör második kiadása.

Annak a nagy pörnek, a mely Berde Mózes végrendelete érvénye felett folyt volt a bíróságok előtt, elérkeztünk a második kiadásához. Ugyanis Berde Béla, az elhunyt Berde Mózes unokaöccse, pert indított az unitárius vallásközönség ellen, azt kérve keresetében, hogy a bizonyos korlátozásokkal neki hagyományozott korpádi ingók teljes tulajdonjoggal adassanak az ő birtokába, bővebben, hogy kötelezettségek a státus bizonyos, állítólag elvont, de voltaképpen öt illetett haszonvételek átadására. Az érdekes perben tegnap volt meg a perfelvétel a kolozsvári kir. törvényszék pertárában. A felperes Berde Bélát Deák Albert dr., az alperes statust Molnár Sándor ügyvédek képviselték az érdekes perben.

— Felhívás az emberbarátokhoz.

A Kolozsvárt alakult Szent-Antal kenyere társaság több vezető tagja tegnap részletesen megbeszélte a Kun Albertné által lapunkban felvetett azon eszmét, hogy a szegények meleg étellel láttassanak el a tél folyamán. A társaság vezetősége lapunk útján kéri fel azokat a jószívű urnókat, a kik hajlandók volnának a nemes cél érdekében áldozatot hozni, szíveskedjenek Pollák Lajosné urnó (lakás Széchenyitér) egy levelező lapon értesíteni, hogy a hét mely napján és hány szegény számára volnának hajlandók egy tál meleg ételt adni? Midőn e felhívást teljes készséggel tesszük közzé, egyben megkérjük Kolozsvár jó szívű és áldozatkészasszonyait, vegyék szívére e szerencsétlenek dolgát és azokat a derék urnókat, a kik a szegények istápolására oly önzetlenül vállalkoztak, segítsék meg a munkájukban, melynél nemesebb és humánusabb dolgot aligha végezhetnek.

— Vátozások az ügyézi karban.

Az új bünvádi eljárás jövő év elejére tervezett életbe lépésével tudvalevőleg szaporítani fogják a kir. főügyészség számát. Az erdélyi részekben Maros-Vásárhelyen szerveznek új főügyészséget, a melynek élére jó forrásból nyert értesüléseink szerint Kozma Gyulát, a kolozsvári kir. főügyészség ez idő szerinti érdemes vezetőjét helyezik át. Kozma helyét hir szerint Rudnyánszky Béla br. táblabíró, ez a kiváló kriminálta foglalná el. Jogászörkökben legalább ez a kombináció találkozik legtöbb rokonszenvvel.

— **Lengyel Lajos**, a kolozsvári társas élete kedvelt és jótékony tagja, mint részvétellel értesülünk, betegesen fekszik lakásán. A jó barátok és ismerősök folyton látogatják és volünk együtt remélik, hogy hamarabb jó egészségben üdvözölhetjük őt körünkben.

— **Dr. Marschalkó Tamás előadásai.** Tegnap délután fejezte be Marschalkó Tamás orvos, egyetemi nyilvános rendes tanár e félévi, az egész egyetemi ifjuság számára hirdetett népszerű ingyenes előadásait a venerás betegségekről. Előadásai folyamán, melyeket az I. számú jogi teremben tartott minden hét csütörtök délutánján, megismertette a venerás betegségeket, szolott azoknak történetéről és végül előadta azokat a módokat, a melyekkel sikeresen lehet védekezni e betegségek ellen. Marschalkó Tamás előadásai, hogy mennyire fontosak és érdekesek voltak, bizonyítja az a körülmény, hogy minden egyes előadásán a terem zsúfolásig telve volt (a mi az egyetemi ifjuságnál ritkaság). Valóban az igazi elismerés hangján kell megemlékeznünk e tudós orvos tanárról, aki a közegészségügynek páratlan és ritka szolgálatot tett ezen előadások által. A nyáron mint a magyar kormány kiküldöttje vett részt a brüsszeli orvosi kongresszuson s az ott szerzett benyomásokat és gazdag tapasztalatokat, most előadásai folyamán közölte a hallgatósággal. A midőn megemlékeztünk Marschalkó ez előadásairól, azon óhajunknak adunk kifejezést, hogy üdvös dolgot cselekednének a többi orvos tanárok is, ha e fajta előadásokat tartanának, mert ez által a közegészségügynek tennének nagy és hasznos szolgálatot.

— A kolozsvári szegények háza.

A bizottságnak két tagja a közgyűlés határozatából tegnap reggel felkereste a szegények hajlékát, konstataálta, hogy a szobák zsufolva vannak, hogy az egészségesek együvé vannak zsufolva a betegekkel. Van köztük sok tüdőbajos is. A férfiak szobáiban a piszok tühretellen és undorító. A szoba padló és ágyemű, mintha takarítást soha sem láttak volna. Férgek emésztik a szegényeket, melyek ellen ugy védekeznek, hogy bizonyos zsinort bekennek patikai zsírral és azt a nyakukba kötik. A szegények fehérméltja szennyes. Egyik ing nélkül találtattott. Ruháztuk jobbára város szolgáktól levetett ócska ruhából áll. Rendkívül nyomorult állapotban betegben találtak egy Csiky nevű öregot, a jó módú Csiky család egy rokonát. E beteggel egyes lakó szobákban, nap hosszat áll korszóban az ivó vizük, a mi alkalmas arra, hogy miázmákkal megteljék s az egészségesek is betegek lesznek.

A nők osztályában valamivel nagyobb a tisztaság s a rend is többet mutat mint tul. Itt a padlón már nyomalátszanak a sűrűlások.

De itt is betegek és egészségesek együtt vannak a szobákban össze zsufolva.

Különösen egy szobában van 3 nehéz női beteg az egészségesekkel.

A betegek panaszkodnak, hogy orvos őket nem látogatja.

A benyomás, a mit a bizottság tagjai szereztek, nagyon szomorú volt. Sem felügyeletnek, sem ellenőrzésnek a nyomait nem látták.

— **Vasárnapi munkaszünet a minisiteriumban.** A vasárnapi munkaszünet megváltoztatásának munkájával most foglalkozik a keresk. miniszter. A kereskedők s különösen a fűszer és szatócsüzletek, melyek dohányeladással foglalkoznak és melyektől az állami egyedárlási rendelet megköveteli cikkekik állandó elárusítását, ezek részére a munkaszünet csak papíron van. E kereskedők többsége ki is aknázza a helyzetet, mert habár vasárnapon csak dohány és szivar elárusításra van joguk, üzletükben szabadon árulnak mindent, sőt azok, kiknek italmérésük is van, ezeknél az üzlet vasárnap délután egy valóságos kocsmává alakul és a tivornyázás bele nyulik a késő éjszakába. A kolozsvári hatóság ennél is, mint mindennél erélytelen, nem teszen semmit, a minek eredménye, hogy városunkban minden üzlet nyitva van és a munkaszünet törvénye végrehajtva nincs.

Legalább is különös a kormánynek a követelése a kereskedőktől, hogy míg saját árújuk eladását tiltítja, saját dohánnyövedéik cikkekik eladását követeli, hogyan képzelt-hető akkor becsületes munkaszünet megoldása, ha azt maga az állam nem engedti megtartatni. Számtalan megkeresés ment fel a kereskedők részéről az ország minden részéből, de a pénzügyminisiternek ez ügy süket fülekre talált, orvoslást nem nyertek, pedig méltók a pihenésre kereskedőink, kik egész héten keresztül reggeli 5 órától esti 9 óráig megszakítás nélkül el vannak foglalva és soha semmi ünnepek és szabad napok nincsen.

Azt hisszük, jogos kívánságát tolmácsoljuk az összes kereskedőinknek, ha kimondatni kérjük azt, hogy terjesztessék ki az egész országban a kereskedők részére is a folyó és általános munkaszünet, tekintet nélkül minden üzletágra, még akkor is, ha az illető kereskedés állami egyedáru cikkekik avagy szeszitalok kimerésével foglalkozik is.

Csak ezzel az intézkedéssel lehet elérni azt, hogy a kereskedők is élvezhessék a vasárnapi vallásos munkaszünetet, ha ezt Anglia keresztül vitte és jönak bizonyult és a közönsége megszokta még könnyebben keresztül vihető nálunk.

— **Engel műborai és az új táviró.** Senki se hitte volna, hogy a műbor inspiráljon valakit egy találmány létesítésére. Pedig ez ugy látszik megtörtént s bizonyítja az alábbi kis hir:

„— **Az új táviró tökéletesítése.** Azzal az új táviró géppel, a melyet Pollák Antal és Virág Antal talált föl, most kísérleteznek Budapesten és Amerikában, a föltalálók pedig most egy új találmány tervén dolgoznak, a mely szintén a telegráfózt könnyítene meg. Olyan távirót akarnak készíteni, a mely a címzettet juttatná az eredeti távirólap hű fotográfiáját. A terv Pollák Antaltól ered, a kidolgozás Virág Antal munkája. Pollák ugyanis műkedvelő a technikai dolgokban. Azelőtt a pécsi *Engel-féle borkereskedésnek volt a kinyelzője, de főnöke felmondott neki, mert mindig kémiai és elektroteknikai kísérletekkel foglalkozott.*

Hogy Polláknak e találmánya gyakorlatilag nem vált be, azt az Ellenzék a multkor már kimutatta. Ez a kísérlet azonban lehet szerencsés irányu. Ha t. i. az eredeti távirólap hű fotográfiáját tudják *olcsón és gyorsan* közvetíteni, az esetben nevüket s ezzel találmányuk emlékét bevessik a feltalálók a XIX. század nevezetességei közé.

— **Orsz. betegápolási pótadó.** Kolozsvár adófizető közönségének egy részét meglepte az, hogy adókönyvecskéjébe egy új adónemét jegyeztek be. Ez új adónem *Orsz. betegápolási pótadó.* Sok egyént érint kellemetlenül ez az újabb fizetség, melynek pontos befizetésére a pénzügyminiszter sokoldalra terjedő utasítást nyomtatott a „Pénzügyi Közlöny”-be. Az eredmény az, hogy fizetni kell, mert előírja az 1898 évi XXI. t. czikk.

— **Beteg alispán.** Hilibi Gál Domokos, Kis-Küküllőmegye érdemes alispánja

— mint Dicső-Szt.-Mártonból értesülünk — hosszabb idő óta annyira betegeskedik, hogy a megye irányadó körében már nyugdíjaztatásának eshetőségéről beszélnek. Utódaul leginkább Fekete György főjegyzőt emlegetik.

— **Elítélt uszorás.** Emilitettük volt, hogy Berkovits Benjámin helybeli őzerárust uszoravétsége miatt a helybeli kir. törvényszék 8 hónapi fogházra ítélte. Ezt az ítéletet — mint most értesülünk — a kir. tábla is helybenhagyta. Berkovits főleg kisebb tisztviselők körében üzte az uszorát és mint halljuk, elítéltetése óta is több feljelentés érkezett ellene káros hitelügyletek kötése miatt.

— **A házalás korlátozása.** Hegedüs Sándor kereskedelemügyi miniszter az összes kereskedelmi és iparkamaráknak megküldötte az ipartörvény 50. §. módosítása tárgyában készült törvényjavaslatot véleményezés céljából. A módosítás lényege abból áll, hogy iparosok és kereskedők és ezek megbízottjai telephelyükön kívül csak oly iparost vagy kereskedőt kereshetnek fel, kik üzletkörükben az illető áru eladásával vagy felhasználásával foglalkoznak. Kivételesen azonban a jövőben megengedheti a kereskedelemügyi miniszter egyes iparcikkekre a fogyasztónál való megrendelés-gyűjtést is.

— **Kongrua.** Mint megbízható forrásból értesülünk, a kultuszminiszter elhatározta, hogy a lelkesízi fizetések kiegészítésére szükséges összegeket az egyházkerületeknek már ez évben meg fogja küldeni, hogy a csekély fizetésű lelkészek már ez évre részesülhessenek a kongrua törvény áldásaiban. — Menyinyi parokhián fog ez örömet kelteni, különösen nálunk, Erdélyben!

— **Szegény asszonyok.** Tóth Józsefné részére, ki 7 árva gyermekével nyomorog a szamosfalvi kör lelkesízi hivataltól 1 frtot kaptunk, az alábbi sorok kíséretében. E csekélység is hadd enyhítsen az ezernyi gond közül egyet és töröljön le egy köny cseppet. Az ország annyi milliói közül a téli időszakban minden nap bárcsak egynek jutna ez eszébe Az 1 frtot rendeltetési helyére juttatjuk.

— **Teleki Róza** czimbalom művész nő holnap este játszan fog a *Pilseni Söracsarnok* helyiségében.

— **Figyelemztetés!** **F. hó 13-án és 14-én** lesz már az orszáti sorsjáték 2ik húzása. A kinek még nincs sorsjegye, legjobban ajánlhatjuk, hogy előzőkénységéről és pontosságáról országsszerle ismeri Bánó Gyula bankházánál (Budapest, VII. Erzsébet-körút 14.) rendelje meg. Egész sorsjegy 16 frt, fél 8 frt, negyed 4 frt, nyolcad 2 frt. A legszebb karácsonyi vagy újvi ajándék egy főnyeremény. Tehát nyuljon mindenki! Kezel a szerencsének.

Jótékonyaság.

A „*Rongyos Egylet*” részére adakoztak pénzben: Relcz Paula, dr. Melliz Hugóné, br. Zeyk Józsefné, Aubin Róza, Engel Gáborné, Sándor József, Schécsy Károlyné, dr. Bartók Györgyné, Benigniné, Dávida Leoné, dr. Wettenstein Józsefné 1—1 frt. Fogadják a nemes-szívű adakozók hálás köszönetünk nyilvánítását. A „Rongyos Egylet” nevében: br. Bánffy Zoltánné elnök, Elek Gyula titkár.

LEGUJABB.

Az „Ellenzék” táviratai, telefon tudósításai és sürgöny-levelei.)

Pártértekezlet.

Budapest, nov. 30.

Az országgyűlési függetlenségi és 48-as párt ma d. u. 6 óraker Thaly Kálmán elnöklete alatt értekezletet tartott, melynek napirendjét a képviselőházban legközelebb napirendre kerülő katonai törvényjavaslatok és jelentések képezték, de a melyeket megelőzőleg a kvótafelemeléssel és a pártnak ezzel szemben megindított akciójával foglalkoztak.

A bizalmas eszmecsere során nagy elismeréssel szoltak azon erélyes magatartásról, melyet a pénzügyi bizottságnak a pártköz tartozó tagjai kifejtettek és Hentaller Lajos indítványozta is, hogy Kossuth Ferencz, Komjáthy Béla, Justh Gyula és Bartha Ödön párttagokat a párt álláspontjának odaadó megvédéseért jegyzőkönyvi köszönet szavazzassék, amit egyhangulag elfogadtak.

A párt a Házban is a javaslat tárgyalása alkalmával tudni fogja köteleességét, sőt az intéző-bizottság fel is hivta a párt összes tagjait, hogy hétfőtől kezdve valamennyien jelenjenek meg az üléseken.

Tárgyalás alá kerültek azután a katonai javaslatok, a melyeket a párt nem fogad el és ebbeli álláspontjának kifejtésével Thaly Kálmán bizatott meg. Ugyancsak nem fogadja el a párt a jövő 1900. évre szóló ujoncz megajánlasi javaslatot sem, mita Házban szintén Thaly Kálmán fog előterjeszteni. Nem tett elvi kifogást a párt a hon-

védelmi miniszternek 7 jelentésével szemben. Azután apróbb házi ügyek kerültek tárgyalás alá s az ülés végét ért.

Jókai Pozsonyban.

Pozsony, decz. 1.

Jókai Mór Relle szinigazgató meghívására Pozsonyba érkezett.

A vasutnál ezrekre menő közönség várta küldöttségekkel.

Jókai folytonos eljenzés közt hajtattott a Palugyaiba, hol küldöttség élén Brolly polgármester üdvözölte a város nevében, mint a város 1879 óta diszpolgárát.

Nejének pompás bokkrétát adott.

Jókait több küldöttség üdvözölte, így az ifjuság küldöttsége is.

Jókai az ifjuság küldöttségének azt felelte:

— Legkedvesebb emlékeim fűznek Pozsonyhoz!

Jókai a küldöttség tagjait megcsókolta.

Este a színházban valóságos *Theatre parée* volt.

Jókait a közönség szakadatlanul hivta a lámpák elé s könnyekig meghatva köszönte meg az óvatót és áldást kért második szülővárosára.

Halálos ítélet.

Bécs, decz. 1.

Kutscheránét, ki Anna nevű leánykáját kegyetlen kínzással megölte, az esküdtszék éjfélig tartott tanácskozás után kötélaltali halálra ítélte.

Ez a halálos ítélet gyermekgyilkosságért három hét alatt már a *második*.

Szell a királnál.

Bpest, decz. 1.

A király tegnap hosszabb kihallgatáson fogadta Szell miniszterelnököt.

A delegáció.

Budapest, decz. 1.

A magyar delegáció tegnap délután 5 óraker megalakult. Szapáry Gyula beszédében meleg elismeréssel szolt Szell Kálmánról, kit éveken át mint bizottsági tagot, most mint kormányelnököt üdvözölnek. Meghatottan szolt a királné elvesztéről.

Fölhatalmazást kért arra, hogy a fogadtatásnál a király előtt a delegáció részvételtet tolmácsolja.

Végül a béke politikáját hangoztatta.

Bécs, decz. 1.

A magyar delegátusok már szombaton visszautaznak Budapestre. Csak 18-án jönnek fel újra. Addig remélik, hogy a magyar országgyűlés a kvóta törvényt megszavazza.

A trónbeszéd kifogja emelni, a hármas szövetség szilárdságát. Oroszországhoz való jó viszonyunkat, a melynek köszönhetjük, hogy a Balkánon nyugalom van.

Budapest, decz. 1.

A király a delegáció tagjaihoz intézett szavában meghatottan emlékezik meg a monarchia összes népeinek részvételéről.

A királné halála által a külső viszony változatlan és barátságos. Ez a béke további biztosítéka.

A hágai értekezlet kiemeli, hogy az oroszokkal együtt ápoljuk a Balkán a jó viszonyt.

A deláfrikai háborúval szemben semlegesek vagyunk.

Hadi szükségleteinket a legszükségesebbekre redukáltuk.

Cseh-német egyezkedés.

Bécs, decz. 1.

A csehek és németek újra összeültek egyezkedni. Hir szerint ezuttal a tanácskozások sikerre fognak vezetni.

A meggyilkolt gimnázista.

Szathmár, nov. 26.

Szomorú a szegény Papp Elemér tragédiája. Légynek sem vétő, szorgalmas diák volt s mégis útjában állt valami embertelen gonosztevőnek, a ki két gyilkos golyóval megölte az országuton, a mikor a jó fiu éppen szüleihez tartott.

A hatóság már tiz napja keresi a titok kulesát s ugy látszik meg is találta. Ez a kules a pokol ajtaját nyitja ki, a mely mögött pénz és a boszu ördögei vannak.

A tizenhat esztendő hetedik gimnázista Markos Imre tanárnál lakott a Vörös-

marty-utca 19. számú házában, november hó 18-án délután 4 óraker elkérezkedett hazulról.

— Hová? kérdezték tőle.

— Papp Zoltán rokonomhoz özsonnára.

A fiu csakugyan Papp Zoltánhoz ment a Tompa-utczába.

Innen elgyalogolt edesatyja, Papp Gyula udvari-birtokára. Papp Elemér november 18-án este is elmaradt, de Martos tanár nem nyugtalankodott, gondolván, hogy a fiu megint Udvariban van. Másnap délelőtt aztán megtudta, hogy kosztos diákját meggyilkolták. Szathmártól hat kilométernyire a szentmártoni határ németi oldalán az ugynevezett Dezső-dűlőben akadtak holttestére. Elemér testvérbátyja, Papp Béla szentmártoni föld-birtokos november 18-án, már homályos délután volt, a városba hajtattott feleségével, hogy a színházba menjen. Ez találta meg.

A fiu nagy vértöcsa között holtan feküdt. Beszállították Szatmárra, a hol november 20-án felboncizolta a törvényszéki orvos. Megállapította, hogy a fiut hátulról lötték le tizenkét milliméteres revolverrel. A golyó a jobb nyakszirtén furódott be. Még egy lött sebe van a homlokán, a mit közvetlen közelből kapott, mert a seb széle meg is van pörköldve. Az egész város mély részvétele kísérte sirjába az ártatlan áldozatot. November 21-én elvitték Udvariba s ott temették el turezi Pap Elemért.

A gyilkosság ügyében megindult vizsgálat a helyszíni szemlével kezdődött. A gyilkosság helyén nem találták meg a revolvert. A vizsgálat egyéb fontos bűnjelének a birtokába jutott, a miknek halmaza egy olyan embert vádol, a kire szinte ujjal mutat mindenki Szatmáron. A bűnjelék között van egy sétatálcza és számos fenyegető levél is. Ezeket a leveleket balkezzel írták. Ismeretlen írójuk Papp Gyulát azzal fenyegeti, hogy kirtja családját s először azt pusztítja el, a ki neki legkedvesebb. Az aggódó apa e miatt nagyon féltette legkisebb fiát s óva intette, nehogy este kimenjen az utcára. A gyermek annyira félt, hogy nem mert egyedül maradni a sötét szobában sem. Csodálatos, hogy az összeesküvők mégis kicsalták egyszer a fiut a szabadba. Ez az idén, szeptember 28-án későn este történt, még a hold sem világított. Valaki megkopogtatta a kosztos diákok utczai ablakát. Az egyik kitékintett.

— Elemér urfi, jöjjön azonnal, baj van odahaza, szolt be az ablakon az ösmertelen.

A fiu kinézett s látta, hogy egy zömök ember lovon ül; megösmerte a lovat, Béla bátyja istállójából való volt.

— Mi a baj? kérdezte.

— Az edesanyja rosszul van.

Több se kellett a fiúnak, kirohant, s nyeregbe pattant s mint kitiű ő lovas elvágattott Szent-Márton felé. Az országuton hirtelen eleje toppant néhány alak, föl akarta tartoztatni, de ő keresztülvágta magát. Kódarabok repültek utánna, de mégis baj nélkül ért bátyjához, a kitől megtudta, hogy edes anyjának nincs semmi baja sem s hogy a lovat kiotpták az istállójából. Hir szerint már ráakadtak arra a zömök emberre, a ki akkor kopogtatott Markosék lakásán. Egy béres a vidékről.

E tárgyban folyt vizsgálat eredményéről a következő szenzációs fordulatot táviratozza tudósítónk:

Szathmár, decz. 1.

Pap Elemér gimnázista meggyilkolásában váratlan fordulat merült fel.

A csendőrség ugyanis letartóztatta a meggyilkolt unokafivérét **Papp Zoltánt** és vasra verve beszállította Udvariba.

Papp Zoltánon kívül még három embert **tartóztattak le**.

Ezek egyikének apját gyanusítják abban a lovasban, a ki egyszer Elemér bátyjának lovával, állűrüggyel kicsalta az országutra.

A szenzációt neveli az, hogy Pap Béla nyugodtan átadta a lakása kulcsát a rendőrségnek.

Pap Béla lakásán a kutatás folytán megtalálták a **revolvert**.

E revolverbe bele illik a Pap Elemér holttestében talált golyó. Sőt a revolveren **véryomokat** is találtak.

Vizsgálat egy tanár ellen.

Budapest, decz. 1.

A Ferencz József intézetben Schubert nevű német nyelvtanár, ki pár év előtt Ausztriából kopottan szakadt ide, veri az ifjakat és „*magyar kutyák*”-nak titulálja előadásain.

Egyik fiu telegráfalt atyjának, ki feljött panaszt tenni. Demeczky kormányzó vizsgálatot indított ellene. Kiváncsian várják mindenüft, vajjon olyan szigorú lesz-e, mint a Varga Ottó elleni vizsgálat?

Főszerkesztő:

BARTHA MIKLÓS.

Felolós szerkesztő és lapfajladonos:

MAGYARY MIHÁLY.

Sz. 6888—899.

1158. 1—3

Pályázati hirdetmény.

A M.-Valkó székhelyi rendszerezett m.-valkói körorvosi állomás, melyhez M.-Valkó, Derite, Erdőfalva, O.-Bikal, Bedecs, M. és O. Gy.-Monostor, K.-Ujfalva, Keleczel, N.-Kalota, Bocs, Bökény, Incel, Meregyó és Retyiczél községek, valamint az egyes községekhez tartozó havasrészek tartoznak — lemondás folytán üresedésbe jöven, annak betöltése céljából pályázatot nyitok.

Ezen körorvosi állomás 500 frt évi fizetés, 200 frt utazási átalány, 100 frt lakpénz és a megállapítva levő vénnyírás és látogatási díjakkal van javadalmazva — a betegek látogatása és kiszállások alkalmával azonban fuvardíj nem számítható fel.

Pályázni kívánókat felhívom, hogy az 1876. évi XIV. tcz. 143. §-ban foglalt minősítvényvel, eddigi alkalmaztatásukat, valamint a románnyelvben való jártasságot igazoló bizonyítványt fűszerezett pályázati kérésüket hozzám december 20-ig adják be.

A választás december végén fog megtartatni.

A járási főszolgabírótól.

B.-Hunyadon, 1899 évi november 28-án.

Kertész,
főszolgabíró.

1977—1899. m. sz.

1152. 1—3.

Hirdetmény.

A Patai törvényhatósági utkavicsolására szükséges 300 halom vegyes bányakavics és 66 halom rostált kavics és a sóskuti ut kavicsolására szükséges 180 halom vegyes bányakavics szállításának biztosítására a városi mérnöki hivatalban folyó évi december hó 5-én délelőtt 10 órakor írásbeli versenytárgyalás fog tartatni.

Versenyezni kívánók 50 kros bélyeggel ellátott ajánlataikat a városi mérnöki hivatalhoz az irt időre adják be.

Az ajánlatban kitéendő, hogy vállalkozó a feltételeket ismeri; és magát azoknak aláveti.

A feltételek a városi mérnöki hivatalban a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Kolozsvárt, 1899 november 30.

Kolozsvár sz. kir. város mérnöki hivatala.

1081—899.

1153. 1—1.

Árverési hirdetmény.

Alulírt bírósági kiküldött az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-sa értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a bhunyadi kir. járásbíró 1896. évi P. sz. végzése következtében dr. Albrecht Lajos ügyvéd által képviselt Tóth István javára Weisz Dávid kelezési lakos ellen 480 forint és járul. erejéig 1896. évi január hó 8-án fogantatott végrehajtás útján lefoglalt és 1057 forintba becsült házibútorok, ágyneműk, lovak, szarvasmarhák, juhok, szekerek, száok, eke, taliga, borona, takarmány, 600 db. deszka, egy pár kulcsosham és trágárból álló ingóságok nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a b.-hunyadi kir. bíróság V. 679-2—1899 számú végzése folytán 480 frt tökétkövetés, ennek 1895. évi december hó 15. napjától járó 6 százalékos kamatai, és eddig összesen 46 frt 40 krosban bíróság már megállapított költségei erejéig alperesnél Keleczelen leendő eszközölésére **1899 évi december hó 7. napján d. e. 10 órája** határidőül kitétik, ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. cz. 107. és 108. §-sa értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is elfognak adatni.

A törvényes határidő a hirdetménynek a bíróság tábláján történt kifüggesztését követő naptól számítatik.

Kelt B.-Hunyadon, 1899 évi nov. hó 23. napján.

Csatak János
kir. bírósági végrehajtó.

Sz. 9819—899.

1154. 1—1.

Árverési hirdetményi kivonat.

A kolozsvári kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy az Erdélyi Magyar Jelzáloghitelbank Részvénytársaságnak, Vass Dániel és neje Farkas Ágnes hagyatékára végrehajtást szenvedő elleni 79 forint 46 kr. tökétkövetés és járul. iránti végrehajtási ügyében az újabb árverést elrendelte a rödi I. rész 131. tjkében A + 3. rend. 567, 568, 569 hrszámu ingatlanra 1100 forint utóajánlati kiküldetési árban Mezei Istvánné szül. Vass Eliz és Szabó Lajosné szül. Vass Ilka nevén álló A + 3. rend. 567, 568, 569. hrszámu erdő kaszáló és szántóból álló ingatlanra vonatkozó része Dragosze Gligor rödi lakos jelen szám alá beadott szabályszerű utóajánlati kérvénye folytán hatályon kívül helyezték, s egyebekben a megtartott alapárverezés joghatálya érintetlenül hagyatik, az alapárverés költségei a vételárfelelősségi tárgyalást kitéző végzés rendén fognak megállapíthatni s alapárverezési Szabó Lajosnak a fennírt ingatlan után letett bánatpénze jelen végzés jogerőre emelkedése után visszautaltatni. A fennebb megjelölt ingatlanok az 1899. évi december hó 22. napján délelőtt 10 órakor Rödi községhez tartozó megmaradó nyilvános árverésen a megállapított kiküldetési áron alul is elfognak adatni.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10 százalékát készpénzben — vagy az 1881. LX. törvények 42. §-ban jelzett árfolyammal számított és az 1881. nov. hó 1-én 3333. sz. a. kelt I. M. rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírral a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. trvcikk 170. §-sa értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.

Kolozsvárt, 1899 évi okt. hó 29. napján.

Dr. Szentkirályi Gyula,
kir. tszéki bíró.

Sz. 2613—899. tkv.

1155. 1—1.

Árverési hirdetményi kivonat.

A tekei kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Kis György a Jánosé köbölküti lakos Késmárky Elek ügyvéd által képviselt végrehajtónak Kis Mihály köbölküti lakos végrehajtást szenvedő elleni 62 frt tökétkövetés és járul. 43 frt 40 kr. eddigi per és végrehajtási 11 forint 05 kr. jelenlegi árverés kérés és a még felmerülő költség követelésének kielégítése végett az árverezést az 1881. évi LX. t. cz. 144, 146. §§. értelmében részben a 156. §. rendelkezésére való tekintettel és a kolozsvári kir. törvényszék (tekei kir. járásbíró) területén fekvő I. Köbölküti községi 26. sz. telekjében A I. 1—21. rsz. és a 262, 263, 271-1, 292, 377, 435, 437, 498, 446, 553, 590, 591-1, 649, 650, 719, 736, 909, 1045—1046, 1047, 1112, 1150, 1297, 1298, 1321, 1327, 1530, 1578, 1607 hrsz. a. foglalt faház, kert, szántó, rét, legelő egész ingatlanra 928 frt, II. a köbölküti 75. számú tjkében A I. 2, 3, 6—15. rsz. és 348-1, 433-1, 434-1, 744-2, 755-2, 1016-2, 1232, 1236, 1249, 1338, 1334, 1450-1, 1460, 1530, 1580-2 hrsz. alatt foglalt szántó, rét ingatlanból a Kis Mihály végrehajtást szenvedő B. 2. alatti egynegyed rész jutalékára 79 frt 04 kr. III. a köbölküti 320 számú tjkében a) A + 1. rsz. 556-2 hrszám alatt foglalt egynegyed részben Kis Mihály, végrehajtást szenvedő háromnegyed részben Ujlaki István, Ujlaki János, Kis Zsuzsa, Kis Mihály és Kis János társulajdonosok tulajdonát képező rét egész ingatlanra 31 forint, b) A + 2. rsz. 611-3—614-3 hrszám alatt foglalt egynegyed részben Kis Mihály végrehajtást szenvedő, háromnegyed részben Ujlaki István, Ujlaki János, Kis Zsuzsa, Kis Mihály és Kis János társulajdonosok tulajdonát képező szőlő, rét egész ingatlanra 10 forint kiküldetési árban elrendelte, s hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1899. évi december hó 16-ik napján d. e. 10 órakor Köbölküti községhez tartozó megmaradó nyilvános árverésen a megállapított kiküldetési áron alul is eladtnak fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át bánatpénzzel készpénzben, vagy az 1881. LX. tcz. 42. §-ban jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt I. M. rendelet 8. §-ban kijelölt óvadékképes értékpapírral a kiküldött kezéhez letenni, vagy az 1881. LX. t. czikk 170. §-sa értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A kir. járásbíró, Tekén, 1899 aug. hó 14. napján.

Szikszay,
kir. albró.

!! Legjobb és legolcsóbb !!

TÜZIFA

1 öl (4 köbméter) fiatal száraz tölgyfa Kolozsvárra házhoz szállítva 9 frt 50 kr.

Megrendelhető:

Betegh Márton tulajdonosnál

Gyaluban.

1103. 6—10

DEUTSCH J.-né bornagykereskedő,

Kolozsvárt belmagyar-utca és tivoli-utca sarok.

Telefonszám 393.

Van szerencsém a n. é. közönség szíves tudomására hozni, hogy fenti cég alatt **bornagykereskedést**, valamint **kicsinybeni elárusítást** folytatok.

Tudom, hogy a borfogyasztó közönség nagyrésze már meggyőződött boraimnak és pezsgőimnek kitűnő kezeléséről és minőségéről és a midőn jelen alkalommal is van szerencsém a n. érd. közönség figyelmét felhívni, egyben tudatom, hogy raktáromon tartok elsőrendű **francia- és magyar pezsgőket**, továbbá **malaga, madeira, magyar asszu, szamorodni, vörös, nehéz fehér és asztali tisztán kezelt kitűnő borokat**. 864. 23—26.

Palesztinai borok raktáron.

Hízott sertés eladás!

Tíz hónapig hizlalt 150--200 kilós súlyu zsirnak való kövér sertések eladók!

Élősúlyban 36 kr. kilója.

Hidelti Uj-utca 8. szám alatt.

1157. 1—1.

Pungutz Manónál.

BABOS és TÁRSAI

vaskereskedése Kolozsvárt, Belközép-utca 25.

Ajánljuk az őszi- és téli időnyre dusan felszerelt raktárunkat, öntött vaskályhák, szabályozható töltő és meidniger kályhák, korcsolyák, konyha-edények, kályhatálczákbl stb.

Továbbá nagy raktárt tartunk Szalonfüttő-köszén, Sziléziai Coax, bükkfaszen és kovácsoló-köszénben a legjutányosabb árak mellett házhoz szállítva.

A n. é. közönség b. pártfogását kérjük.

Kiváló tisztelettel

Babos és Társai.

Telefon 351.

1121. 5—10.

Valódi bel- és külföldi rumok.

Pontos kiszolgálás!

Telefonszám: 420.

Kitűnő árak!

BÉLTEKY A. és TÁRSA

fűszer-, csemege-, liszt-, bor-, sör-, likör-, rum- és ásványvizek nagy raktára

Kolozsvárt, Nagy-utca, Benigni-palota.

A jelenkor igényeinek minden tekintetben megfelelő, ujonnan berendezett, dus választéku

fűszer-, csemege-, liszt-, bor-, sör-, likör-, tea-, rum, ásványvíz- és különféle petróleum

nagy raktárunkra midőn felhívjuk a n. érd. közönség figyelmét, legyen szabad becses pártfogásukat kérnünk, előre is biztosíthatjuk a legszolidabb árak, kitűnő árak és legpontosabb kiszolgálásról.

10 liter I. oszt. asztali bor házhoz küldve 3 frt 60 kr.
10 liter I. oszt. carbonet vörös bor házhoz küldve 5 frt.

Nagyobb vételnél árengedmény!

Becsés pártfogását ismételtén kérjük s vagyunk

kész szolgáljuk

852. 22—52

Bélteky A. és Társa.

Legolcsóbb bevásárlási forrás!

Telefonszám: 420.

Kifogástalan olcsó árak!

Bel- és külföldi petróleumok.

Nagy karácsonyi játékaru kirakat.

Lakatos József

koronás áruházában, Belközép-utca 13--15. sz.

Tisztelettel felhívom mindazon gyermekszerető szülők figyelmét, kik mielőtt még elhatároznák, hogy **játékárut** hol vagy kinél fognak beszerezni, előbb

a koronás áruház játékosztályát

megtekinteni szíveskedjenek.

Ez alkalomra egészen elkülönített helyiségben kitézött árakkal vannak a játékaruk kiállítva, a mi a tisztelt vevő közönség nagy kényelmére szolgál.

Esedezem becses pártfogásért

kiváló tisztelettel

Lakatos József

koronás áruház tulajdonos.

Belközép-utca 13—15. szám.

Koronás áruház játékosztálya Belközép-utca 13—15.

Az 1895 évi cairoi s az 1896 évi londoni egészségügyi kiállításokon díszoklevéllel s aranyéremmel kitüntetve. Orvosi tekintélyek által kipróbált s nagyobb korodákban kitűnő sikerrel használt külszer:

Reuma-szesz

biztos s kiváló gyors hatású a test bármilyen csúszos bántalmait, u. m.: köszvény, csusz, reuma, ischiás, asthma stb. ellen.

Hatása némely esetben meglepő, amennyiben gyakrabban idültabb eseteknél is már egyszeri bedörzsölésnél a fájdalmakat teljesen megszüntette.

Fog és fejfájást 5 perc alatt megszüntet.

Egy üveg ára használati utasítással 1 korona, erősebb üveg 2 korona 40 fillér. Főraktárak Budapest: **Török József** ur gyógyszerárában, Király-utca 12. és dr. **Fgger A.** ur gyógyszerárában, Váci-körút 7. szám. Ugyisint a főváros összes s a vidék csaknem összes gyógyszerárában, valamint a készítő

Widder Gyula gyógyszerész S.-A.-Ujhely.

Videki megrendelések pontosan teljesítenek!

Ugyisint Kolozsvárt dr. Hincz György, Wolff János, dr. Czecz Dénes, Valentini Hugó, Székely Miklós gyógyszerész uraknál, Burger Frigyes, droguista. Deesen Kracsinger Hugó gyógyszerésznél. Székely-Udvarhelyen Solymossy János gyógyszerésznél. Székely-Keresztúron Baumgartner Károly gyógyszerésznél.

1013. 17—20.

Sárga János ékszerész és órás Kolozsvárt,

Kolozsvárt, Wesselényi Miklós-utca 11. sz. Műhely: Szép-utca.

Készít ékszereket a legszebb kivitelben.

Nagy raktár a legujabb- és legizlésebb ékszerekből, ezüst-nemüekből, arany- és ezüst, aczél órákból, valamint fali inga és ébresztő órákból.

Megvesz a teljes értékben arany és ezüstnemüket, vagy új áruval becserél.

Ékszer- és órajavítások pontosan jótállás mellett!

Képes nagy árjegyzék ingyen és bérmentve!

1122. 9—100.

18 karatos finom arany jeggyűrűk.

